

دکتر یار محمد کارشناس محیط زیست

روش های اصلی و طبیعی در جهت حفظ گونه گیاهان

گونه های گیاهی گیاهان در سراسر افغانستان رطوبت در وضع آب هوا رول مهم دارد

از عدم مدیریت ادارات مسنول دولت در محافظت و نگهداری از اضافه چرانی چاروا که ریشه غلف از بین میرود و هم به خاطر درآمد و تصرف انسان هر روز به سوی انقراض پیش می رود ، البته با تنسف در این میان گونه های گیاهی مانند اسپندانه ، شترین پویه ، هنگ بد بوی ، پیاز کوهی هر ساله بخاطر کسب در آمد ناچیز از

بن‌کنده می‌شود و هم جنگلات مثمر و غیر مثمر مثل پسته، بلوط، کاج، صنوبر، ارچه، جلغوزه، بادام کوهی، زیتون قطع بی‌رویه شده.

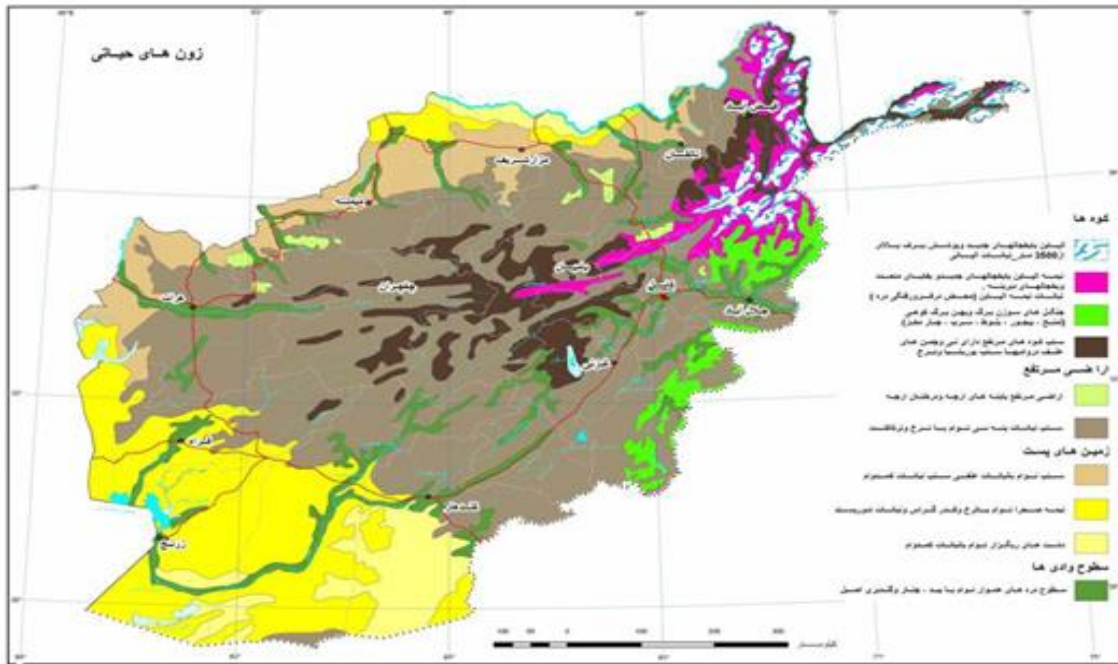
افغانستان یکی از نکات عطف تعداد گونه‌های نباتات این نعمت‌خداداد در منطقه و آسیای مرکزی می‌باشد. حدود بیش از 35 درصد مجموعه از نباتات افغانستان بومی هستند. اکثریت آن به شکل خود روی در کوه‌های جنوب و جنوب شرق سلسله جبال هندوکش که از با عظمت‌ترین کوه‌های افغانستان در این سرزمین است و زمینه مساعد را برای بارندگی‌های فراهم ساخته و انواع گونه‌های گیاهی روییده است. گونه‌های نباتات بومی در کوه‌ها بخش حساس از سرمایه طبیعی کشور است و هم در برگیرنده بسیار از نیاز و پشتوانه‌ای علف چاروا دارن اهالی منطقه و منبع خوب اقتصادی به کشور ما از بابت صادرات میوه پسته، جلغوزه، روغن بادام کوهی و روغن زیتون است. مطلوب‌ترین روش جهت حفظ گونه‌های گیاهی از انقراض در روش‌های اصلی و طبیعی تحت عنوان ذخیره‌گاه‌های جنگلی با مدیریت علمی اکوسیستم امکان پذیر است.

اکوسیستم عبارت از محیط بیولوژیکی است که متشکل از همه موجودات زنده و غیر جان‌دار فیزیکی و کیمیاوی مانند هوا، آب، خاک، و روشنایی آفتاب در یک محیط و یا مکان مشخص می‌شود، که بالای هم به طور متقابل تاثیر گذاشته، از هم متاثر می‌شوند.

مدیریت علمی اکوسیستم بررسی گونه‌های گیاهی به لحاظ فراوان و وهم از لحاظ پراکنش در نقاط مختلف کوه‌های افغانستان سعی داد تا با مشخص کردن جایگاه هر گونه از گیاهان در محیط زیست روابط متقابل بین گونه‌ها را شناسایی کرد و از این اطلاعات با در نظر گرفتن نقش انسان در محیط زیست آموزش و روش ابتدایی را جهت مدیریت بهتر اکوسیستم‌های مختلف ارائه کرد. دل‌پسند این عرصه‌ها در سطح افغانستان به منظور حفاظت بهتر جنگلات قسمت‌های جنوبی و جنوب شرقی به نسبت وزش باران‌های مونسونی هند داری بارندگی در تابستان بوده که ساحات این مناطق داری جنگل‌های غلو و درختان بلند سوزنی برگ کاج، صنوبر، بلوط، نشتر بادام کوهی تلخ و جلغوزه دارای پوشش مناسب تری نسبت جنگل شمال و شمال غرب است. کوه‌های پکتیکا، پکتیا، کنر، لغمان، ننگرهار، کاپیسا، پنچشیر و بخصوص نورستان هسته مرکزی ذخیره‌گاه افغانستان بوده و پوشیده از جنگلات صنعتی و پر ارزش سوزنی برگ می‌باشد. و کوه دامنه‌های شمال شرق کشور بغلان، تخار، بدخشان را به عنوان ذخیره‌گاهی پراکنش در ختان بادام کوهی، خنجک، بلوط، پسته انتخاب و از طریق اجرای عملیات حصارکشی پیرامون حفاظت جدی تر از بادام کوهی، پسته زارهای طبیعی بدخشان، تخار، قندوز، بغلان، سمنگان، بلخ، فاریاب، بادغیس و هرات و سایر درختان پوشیده دیگر باید اقدام کرد.

گونه‌های گیاهان ساحه جنگلی کوه‌های رشته کوه هندوکش مرکزی (کوه بابا، فیروز کوه، تربند ترکستان؛ پغمان، شکرده، گل‌دره، بهسود، غوربند و غیر...) را با اعمال مدیریت صحیح و عملی نظر به وضع اقلیم هر منطقه بر این منابع ذخیره‌گاهی ارغوان و بادم کوهی که شرایط رشد آن گونه درختان مناسب است، تلاش کرد و ارگان‌های مسئول می‌توان از روش تکثیر سطح جنگلات مناطق را برای تداوم حفظ و نظام زیستی و تامین و تولید آب به منظور آبیاری زمین‌ها و حاصل‌دهی نباتات باغی بهبود بخشید و به کشت گیاه‌ها نیز با شرایط مناطق بخاطر احیای گسترش علوفه و نباتات برای استفاد چاروا اقدام کرد.

ریشه نباتات باعث پایداری خاک و شاخ برگ گیاهان از سرعت باران کاسته و جلوگیری از سیل و فرسایش می‌کند. هدف از احیا و حفاظت گونه‌های گیاهان و کاشت نهال ختان کمک در حفظ محیط زیست و بهبود اقتصاد جوامع محلی نیز می‌باشد.

در نقاط مرتفع کوهستانهای شمال شرقی، شرق و نقاط مرکزی افغانستان درجه حرارت فوق العاده کم می گردد، برخلاف مقدار بارندگی و اندازه رطوبت هوا این مناطق افزایش می یابد. جریان سردسایبریا در زمستان این مناطق را با اثر ریزش بار باران مرطوب می سازد. از ریزش بارانهای فصلی هوای مرطوب مناطق شمال شرقی و مرکزی مساعدترین زمینه رشد نیابتات نوع ارچه، بلوط نشتر، جلغوزه، سبزه زارها و چراگاه های قشک را پدید آورده است. از جانب دیگر وزش بادهای های موسمی بحر هند درصفت جنوب شرقی کشور بخصوص در خوست، پکتیکا و پکتیا باعث بارندگی در ماه های تابستان می گردد. رطوبت بارندگی موسمی بحر هند در وضع هوا منطقه رول مهم و یکی از عوامل موثر آن رشد جنگلات خود رو طبیعی در منطقه است که حدود 2,2 میلیون هکتار جنگل طبیعی در شرق و جنوب شرق کشور رویده است.

جبهه هات سرد سایبریا در مستان جبهه معتدل آیسلند و بحیر کسپین در بهار و هوای مرطوب خلیج فارس و بادهای موسمی بحر هند در تابستان که باعث بارنده گی بصفت شمال و جنوب غرب افغانستان میگردد. هوای مرطوب این جبهه هات بعضی ساحات مناطق شمال و غرب را مساعدترین زمینه رشد طبیعی جنگلات پسته ساخته است.

درخت پسته باکم آب رشد زیاد دارد و ریشه عمومی درخت پسته همیشه در اعماق خاک بارطوبت کافی در تماس است. درختان طبع پسته در ولایات بادغیس سمنگان بغلان و بدخشان در مساحت عمومی 450 هزار هکتار وجود دارد. ادارات مسنول با ایجاد منظرگاه های تفریحی از طریق روش های اصول طبیعی، احیا پوشش جنگلی را در جهت حفظ آب و خاک و اکوسیستم منطقه قرار داد.

حفظ و کنترل و تکثیر جنگلات وظیفه ارگانهای مسنول دولت و هم بشکل عنعنوی توسط مردم شناخته شده است ولی ارگانهای مسنول دولت از عدم پالیسی در جهت تلاش موثر دوباره احیا پوشش سبز نتوانستند این وظیفه مهم را با مسنولیت انجام دهند، و تاکید دانشمندان محیط زیست صیانت از جنگلات این است که اقلیم را گوارا و هم سلامت بشر به سلامت جنگل بستگی دارد. جنگلات از مهمترین منابع طبیعی افغانستان بوده است و باید از انقراض تنوع حیاتی گونه های آن جلوگیری نمود که این منابع طبیعی منبع زیبای و تقویه بنیه اقتصادی کشور ما است.

جنگلات بدخشان

ولایت بدخشان در شمال شرق افغانستان واقع است و دارای تنوع اقلیمی، کوه های بلند است بلند ترین قله هندوکش در بدخشان ارتفاع آن 7492 متر می رسد ، به نام نوشاخ و بام دنیا معروف است. کول شیواه به این ارض طول خود یکی از مولد ترین محیط زیست را در ساحه جنوب غربی بدخشان دوطرف در یای پنج است و با فراهم ساختن آب هوا معتدل نقش مهمی را می را در بقاء پسته زار خود رو و گونه های بی شمار بوته ها و گیاهان کمیاب دارویی ایفا می کند. حتی در فصل تابست بابخار شدن آب آن موجب باران های وقفی و کوتا مدت در منطقه شده است که سبب شادابی چرگاه وادی شیواه وهم سبب تازه نگهداشت پسته زار دامنه تپیه های جنوب غرب بدخشان شده است. نواحی کوه های جنوب شرق بدخشان که با داشتن منابع سرشار طبیعی جنگل ارچه ، زرنگ ، شوش ، پسته ، چارمغز وجود دارد. تپیه های خاکی منطقه نواحی جنوب غرب آن برای برپای کردن و رویانیدن درخت پسته شرایط آب و هوای آن خوب مساعد است. ریاست زراعت و جنگلات بدخشان طرح گسترش نهال شانی پسته را هر سال روی دست داشته باشد. پالیسی نهال شانی پسته باعث پایداری خاک و جلوگیری از ریزش تپیه های خاکی در موسم باران و پیش گیری از سیلاب های مدهش در منطقه است.

جنگلات پنجشیر

ولایت که در شرق کابل واقع است و پنجیر بادشتن آب و هوای گوارا و دره های شاداب و سرسبز از بابت نزدیکی این ولایت به کابل یکی از تفریح گاه های مرکز افغانستان است. آب و هوای مرطوب پنجشیر شرایط را برای رشد گیاهان از جمله درخت بلوط، بادم کوهی ، خنجک و ارغوان و جنگل های خود روی به شکل پراکنده در بعضی از مناطق پنجشیر رویده است. دره های پنجشیر مملو از بته های جنگلی از قبیل بشال، خنجک، بادم کوهی ، ریواس ، هنگ بد بوی، غوغن علوف خوش خوار مرغه و گیاهان دارویی می باشد.

دلپسندی برای ایجاد پوشش طبیعی جنگلی مناطق دره های پنجشیر برای بهبود بخشیدن سطح گسترش جنگلات مناطق دره های آن بر پا کرد و رویانیدن گونه گیاهان برای تدام حفظ نظام زیستی آن و هم در جهت مانده گاری

یخچالهای طبیعی کوتل چمار و سوالی پریان ، کوتل زردآلو و سوالی دره ، کوتل خاواک و لسوالی خنج و قله های یخچالی دره آرزو و سوالی عنابه و شتل و تامین و تولید جریان آب دره های و هم جهت تامین رطوبت برای زیست و رشد گیاهان چراگاه ها و در نتیجه پایدارخاک و کاهش سیلاب و حفظ اکوسیستم منطقه خواهد شد . در سلسله کوه های پنچشیر منابع سرشار طبیعی کشور نهفته است و ثروت مهم را از لحاظ که جران آب های جاری و حوزه های آبرگیر پنچشیر با عث و فعالیت های زمین زراعتی و باغ داری ولایت پروان و کاپیسا گردیده است. نقش و اهمیت دیگر جریان خروشان دریا پنچشیر در جهات و استقامت های زمین های مستعد دست نخورده ولایت پروان ، کاپیسا و شهر کابل جدید در آینده نزدیک با ساخت کانال ها به حرکت می افتد.

جنگلات کاپیسا

کاپیسا زیبا یکی از ولایت مرکزی افغانستان در شمال شرق کابل واقع شده است و اکثریت ولسوالی های این ولایت کوهستانی و دارای جنگلات انبوه خود روی است. آب هوای مرطوب این ولایت ظرفیت خوب برای بهبود انکشاف جنگلات مثمر از قبیل جلفوزه چار مغز مسا عد دارد و از قدیم پیدار و بعضی ولسوالی ها چهار مغز , جلفوزه سیاه و انواع توت می باشد. صد هکتار زمین مستعد دست نخورد نو آباد کاپیسا نیاز آب به دارد و میتوان به وسیله یک کانال مدرن آبرسانی از دریای خروشان پنچشیر زیر کشت آبیاری در آورد.

جنگلات ولایت لغمان

لغمان یکی از ولایت سرسبز و زیبا افغانستان که در شرق واقع است این ولایت از طبیعت زیبا و بکر برخوردار می باشد. کوه های لغمان تا حدود سلسله کوه دره زیبای کوتل خاواک امتداد دارد. نطاط کم ارتفاع آن ارزش حیاتی را برای چراگاه مردم لغمان به بیار آورده است و انبوه از بته ها و درختان جلغوزه است. در ولایت لغمان درخت خرما نیز می روید و جلغوزه یک قلم صادراتی میوه خشک افغانستان است.

ولایت دو حوزه آبریز خوب دارد که هر کدام جداگانه منبع می گیرند، علینگار از شرق کوتل چمار و مندول نورستان سرچشمه می گیرد. و منشأ الشنیگ از منطقه دولت شاه پچغان می باشد و هردو دریا زمین زراعتی کشت برنج، نشکر و باغات نواحی مسیر خود را آبیاری نموده و به حرکت خود ادامه می دهد و دسته جمعی به بند درونته می ریزند.

جنگلات نورستان

نورستان یکی از ولایت شرقی زیبا و پر جنگل افغانستان است، مناطق پر جنگل نورستان تا بلندی چهار هزار متر ادامه می یابد و بالاتر از آن تنها درختان بید و بته زارها دیده می شود. هوای نورستان سردسایبریا می باشد و فوق العاده مرطوب است و نباتات نوع درختان ارچه، ناچو، جلغوزه، بلوط و خنجک، نشتر را آماده هوای مرطوب این ساحه مساعدترین زمینه رشد طبیعی ساخت است. مقدار بارنده گی سالان آن بین 680 و 460 میلی متر می رسد که این اساس یک منطقه نسبتاً مرطوب را وانمود می سازد.

جنگلات کنر

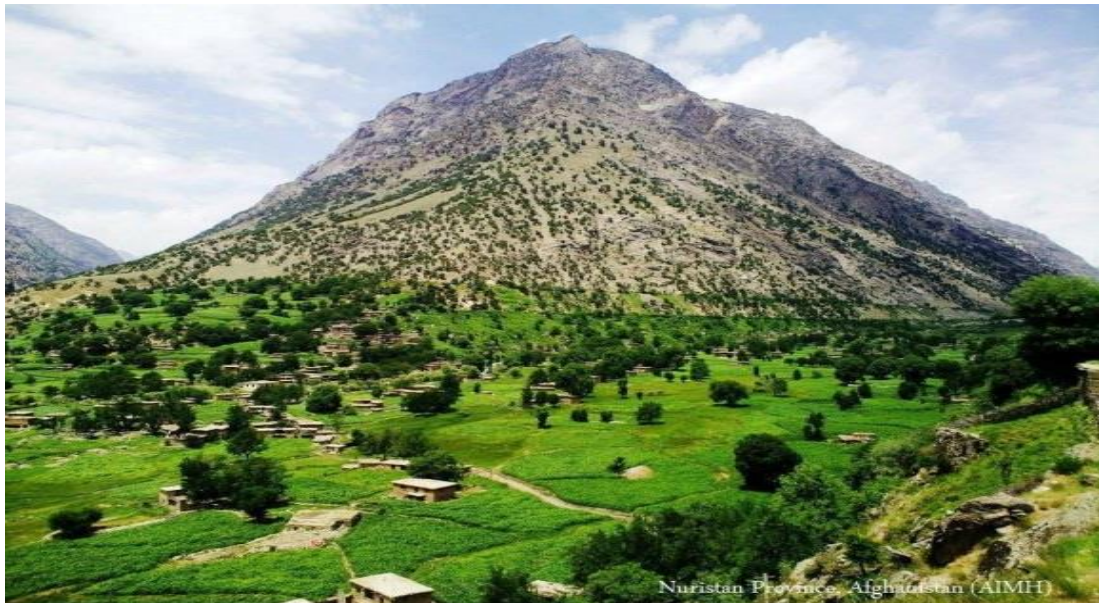
کنر واقعا یک ولایتی کوهستانی سرسبز و شاداب در شرق افغانستان است و در نواحی این ولایت انواع درختان میوه سیب، جلغوزه، بادام کوهی بشکل خود روی وجود دارد. جنگلات سوزن برگ که برگهای آن همیشه سبز است بین ارتفاعات 2000 متر در کنر رویده است عمر شان بیشتر از 400 الی 500 سال است. ولایت کنر بسیار جنگلی است

و میلیون درخت زیتون خودروی در نواحی کوهستان آن وجود دارد. از هر تن زیتون میوه 120 الی 220 کیلو گرام روغن بدست آمده می تواند.

جنگلات ننگرهار

ننگر هاریکی از ولایت های سرسبز و زیبا در شرق افغانستان واقع شده است , آب و هوای گوارای فصل تیرما , زمستان و بهار و مناظر طبیعی آن توجه هموطنان مار به خود جلب کرده است. در نواحی ارتفاع بلند تر از 900 متر در ننگر ها در فصل زمستان برف باری دارد . کوه های نواحی ننگر هار به طور مجموعی نزدیک به یکصد و پنجاه هزار هکتار جنگلات طبیعی وجود دارد . آب هوای ننگر هار مددیرترانه یی است ویژه گی خاص آب هوای جلا آباد برای گاشت خانواده ستروس مالته , زیتون از حاصل خوب برخوردار است. موجودیت نباتات فامیل ستروس , موجودیت نیشکر درخت خرما و سرو مشخص آب و هوای مددیرترانه یی است.

جنگلات پکتیا

پکتیا یکی از ولایت زیبا و سرسبز در جنوب شرق افغانستان موقعیت دارد و این ولایت کوهستانی است که برخی بیشتر از مناطق آنر کوه های انبوه از جنگل ارچه بلوط نشتر جاغوزه احتوا کرده ، جلغوزه یکی از میوه های

خشک افغانستان است که این میوه از جنگلات طبیعی پکتیا بدست می آید. جنگلات در نواحی مرکزی پکتیا یک
ساحه معادل به یک میلیون هکتار را اشغال نموده است .

جنگلات پکتیکا

پکتیکا یکی از ولایت با طراوت افغانستان است که در جنوب واقع است، ولایت پکتیکا از لحاظ جنگلات کوهی غنی است و انواع درختان کوهی به خصوص درخت جلفوزه تماما خود رو بود و در شرایط اقلیم آن بشکل طبیعی خود روی می روید. پکتیکا داری هوای مرطوب حوزه سند باعث بارنگی های موسمی این ساحه شده جنگلات وساحات در شیبی های آن به ملاحظه می رسد که از لحاظ ارزش اقتصادی در سطح ملی و محلی کشور ما داری اهمیت می باشد وسعت این جنگلات به یک هزار کیلومتر مربع می رسد.

جنگلات ولایت خوست

خوست یکی از ولایات زیبا و سرسبز است و آب هوای معتدل دارد، چون درتباستان بارن های بیشتر می بارد و از همین سبب پر از جنگل های انبو است و در مناطق نواحی کوهی آن درختان جلفوزه ی سیاه و جنگلات ارچه

وسیع نیز وجود دارد. درختان چار مغز بخص جلفوزه ای بشکل جنگلی خودرو است و غرس نشده بلکه تماما خود رو بوده و به شکل طبیعی در این مناطق سبز شده اند. وسعت جنگلات خوست کمتر یک هزار کیلومتر مربع است.

جنگلات هلمند

هلمند یکی از بزرگ ترین ولایت غربی افغانستان به شمار می رود و این ولایت بیشتر بیابانی است. تنها کنار دریا شهر اشکر گاه از جنگلی سرسبز خوبی بر خوردار است. دومین دریای بزرگ افغانستان که بنام دریای هلمند است از میان وادی های مستعد خشک این ولایت بی هدر می گذرد و به جهیل هامون می ریزد.

جنگلات بغلان

ولایت بغلان یکی از ولایات شمال شرق افغانستان می باشد که دارای موقعیت خاص جغرافیائی می باشد ولایت بغلان دارای جنگلات طبیعی پسته ، ارچه ، بادام کوهی و غیره بوده و نیز دارای منابع آب فراوان و علفچرهای وسیع برای مواشی است. در این در حدود 20 هزار هکتار جنگلات پست بشکل انبوه و پرگنده در ارتفاعات بلند و دامنه های کوه های این ولایت موقعیت دارد.

جنگلات پسته تخار

تخار در شمال شرق افغانستان واقع است و یکی از سرسبزترین ولایات به عنوان مرکز غلات افغانستان به شمار میرود. هوای ولایت در بهار و تابستان زیر تاسیر بخار جهیل شواه قرار دارد و از اول ماه عقرب الی ماه ثور سرد است و توام بارش برف و بران می باشد . هوای ماه جوزا آن در نواحی کوهی آن بارن مقطعی دارد. کوههای نواحی تخار منابع طبیعی فراوان از قبیل جنگل پسته , چراگاه نباتات طبی , باغ های وسیع انگور دارا است.

جنگلات ولایت سمنگان

سمنگان یکی از ولایت خوش آب هوای شمال افغانستان محسوب می گردد و حوزه آبی آن که دریای خلم است از شمال شرق رشته کوه باباسرچشمه آن است. کوه های سمنگان مملو از پسته جنگلی است، هنگبد بوی ، شیرین بویه و دیگر گیاهان دارویی در کوه دامنه های آن می روید. همین اکنون حدود 42 هزار هکتار جنگلات پسته دارد که منبع در آمد برای باشندگان این ولایت می باشد. آب و هوای نواحی این ولایت شرایط کاشت پسته را در دامنه للمی آن مساعد ساخته است ، احیای و گسترش و توسعه جنگلات پسته در دامنه های للمی باید از طرف کارمندان فنی دولت به صورت جدی را اندازی شود.

جنگلات بادغیس

بادغیس یکی از ولایت های شمال غربی کشور افغانستان است. ولایت بادغیس کوهی است. قریب نود هزار هکتار جنگل پسته طبیعی پوشانیده است که عمدتاً درختان پسته در پنج ولسوالی این ولایت موقعیت دارد و یکی از فراورده های با ارزش صادرات کشور ما را تشکیل می دهد. نواحی جنوب غرب و جنوب شرقی مناظر زیبا طبیعی که پوشیده از درختان ارچه است که می توان از بند سبزک نام برد.

خلاصه مطلب

هندوکش با عزم با پوشیده از گونه گیاهان بهترین نعمت و هدیه خداوند برای کشور زیبا ما است و از منابع سرشار طبیعی حوزه آبیگر آن در گسترش و توسعه جنگل، چرگاه ها و پیداوار نباتی، در نوشیدن، تولید برق و بخصوص در فعالیت های زراعتی و باغداری به حرکت سودمند افتد.

مدارک مقاله

اتلس افغانستان

ویکی پید پا

حفاظت کول ها ترجمه از مواد سويدی